

Een rubriek over letterkunde
o.r.v. Jan Kooistra, Wissingehof 75,
Leek, telefoon 05945-15510

De tuin der letteren

Eerbetoon en rehabilitatie

N.a.v. Jan Kooistra, *Hendricus Prakke en Het open veld*. Uitgave Krips Repro, Meppel 1983.

Het boek *Hendricus Prakke en Het open veld* werd geschreven als hommage aan een man, die reeds meer dan een halve eeuw geleden ernaar streefde in cultureel opzicht de provinciale stereotype te doorbreken en die nu, op de leeftijd der zeer sterken, aan artistieke en wetenschappelijke interesse nog geenszins heeft ingeboet. Bedoeld is Prof. Dr. H. J. Prakke, emeritus hoogleraar in de publicistiek aan de universiteit van Münster en oud-directeur van de uitgeverijmaatschappij Van Gorcum & Comp. te Assen. Het eerste exemplaar van het boek is hem aangeboden op een feestelijke bijeenkomst in „De Brinkhoeve” te Roden, zijn woonplaats, op 25 april jl. De avond stond onder auspiciën van de Literaire Kring Leek in samenwerking met Alpha-Boekhandel te Roden.

De schrijver van het boek, Jan Kooistra, voor de lezers van dit blad geen onbekende, heeft zijn stof verdeeld in een vijftal hoofdstukken. Hij heeft daarbij zijn taak ruim opgevat. Niet alleen heeft hij aandacht geschonken aan de persoon en het werk van Prof. Prakke en aan de in 1923 verschenen map handdrukken en handschriften *Het open veld*, maar ook verwante onderwerpen zijn niet vergeten: het culturele klimaat in Groningen in de periode waarvan hier sprake is en de waardering, of het gebrek aan waardering, voor culturele prestaties die buiten de Randstad tot stand kwamen. Van dit laatste geeft Kooistra een aantal concrete voorbeelden. Belesen als hij is, ook in literatuur die niet tot de dagelijkse kost van de gemiddelde kenner behoort, toont hij aan hoe het werk van bepaalde auteurs uit de provincie vrijwel onopgemerkt is gebleven of na korte tijd werd vergeten. Wat dit betreft is er weinig verschil tussen de jaren '80 uit de vorige eeuw, toen Jan te Winkels *Geschiedenis van de Nederlandsche letterkunde* verscheen, en de jaren '80 waarin wij leven, o.a. blijkens de vrij recente publicatie *Ik probeer mijn pen*, een „schoolvoorbeeld van verwaten literatuurbeoefening”. In Kooistra's boek wordt bewust een poging gedaan „tot rehabilitatie van het culturele leven in de provincie”.

Een belangwekkend hoofdstuk is „1920”, waarin het expressionisme en wat daarop volgde, in het buitenland en in Groningen, centraal staan. Daarbij komt ook de boekkunst ter sprake, uiteraard een kolfje naar de hand van de auteur, die reeds in zijn werkje *Het geïllustreerde boek* (Groningen 1977) had laten blijken hoezeer hij aan het verluchte en fraai uitgegeven boek zijn hart heeft verpand.

Het hoofdstuk over „Hendricus Prakke” vormt een poging tot karakteristiek van deze markante figuur, beschrijft zijn leven en werken tot 1923 en zijn betekenis voor de bibliofielenliga Eelderwolde, officieel geheten „Den Enck”, genoemd naar het toenmalige woonhuis der Prakkes aan de Paterswoldseweg.

Het slothoofdstuk biedt een formele beschrijving van de map handdrukken en handschriften *Het Open veld*, gemaakt door leden van „Den Enck”. Opgelegd in (slechts) 25 exemplaren, die voor het merendeel als auteursexemplaren het eigendom van de medewerkers bleven, vormt deze map, met werk van o.m. Wobbe Alkema, Hendrik de Vries en Jan van der Zee, een uniek document uit het Groningse culturele leven van kort na de eerste wereldoorlog.

Het boek van Kooistra is geen kroniek waarin wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke volledigheid. Het is veeleer een uitvoerig essay, waarin de auteur zowel speels als militant, badinerend en ironisch, zijn houding bepaalt tegenover de personen en verschijnselen die achtereenvolgens de revue passeren. Dat hij weet waarover hij schrijft, valt de lezer gauw genoeg op. Evenzeer zal deze genieten van een aantal saillante wetenswaardigheden die hij in dit boek niet had verwacht, bijv. inzake Prof. Schilder (p. 17-18) en Herman Hesse (p. 59-60).

Een niet onbelangrijk facet van het boek vormen de illustraties. Tal van foto's, tekeningen, houtsneden en afbeeldingen van boekomslagen maken het werk tevens aantrekkelijk als „kijkboek”. Vormgeving en typografie, ten slotte, waren in goede handen bij Jan Nefkens.

Al met al een zeer geslaagde uitgave.

Johan van Delden

28 juli '83